

SPACE COOPERATION

**Agreement between the
UNITED STATES OF AMERICA
and SWEDEN**

Signed at Stockholm October 14, 2005

NOTE BY THE DEPARTMENT OF STATE

Pursuant to Public Law 89—497, approved July 8, 1966
(80 Stat. 271; 1 U.S.C. 113)—

“ . . .the Treaties and Other International Acts Series issued under the authority of the Secretary of State shall be competent evidence . . . of the treaties, international agreements other than treaties, and proclamations by the President of such treaties and international agreements other than treaties, as the case may be, therein contained, in all the courts of law and equity and of maritime jurisdiction, and in all the tribunals and public offices of the United States, and of the several States, without any further proof or authentication thereof.”

SWEDEN

Space Cooperation

*Agreement signed at Stockholm October 14, 2005;
Entered into force October 14, 2005.*

FRAMEWORK AGREEMENT
BETWEEN
THE GOVERNMENT OF THE UNITED STATES OF AMERICA
AND
THE GOVERNMENT OF THE KINGDOM OF SWEDEN
FOR COOPERATIVE ACTIVITIES
IN THE EXPLORATION AND USE OF OUTER SPACE
FOR PEACEFUL PURPOSES

Table of Contents

	Preamble
Article 1	Scope of Activities
Article 2	Implementing Agencies and Arrangements
Article 3	Consultations
Article 4	Financial Arrangements
Article 5	Customs, Entry and Temporary Residence, and Overflight
Article 6	Exchange of Technical Data and Goods
Article 7	Intellectual Property Rights
Article 8	Allocation of Risks
Article 9	Effect on Other Cooperation
Article 10	Amendments
Article 11	Entry into Force, Duration and Extension
Article 12	Termination

PREAMBLE

The Government of the United States of America (hereinafter referred to as "the United States") and the Government of the Kingdom of Sweden (hereinafter referred to as "Sweden"), (hereinafter referred to collectively as the "Parties"):

Recognizing the mutual interest of the Parties in the exploration and use of outer space for peaceful purposes;

Recognizing nearly three decades of successful space science cooperation between the Parties;

Recalling the 1996 Memorandum of Understanding between the National Aeronautics and Space Administration of the United States of America and the Swedish National Space Board for Cooperative Sounding Rocket Activities;

Recognizing the mutual benefit to be gained from working together for the peaceful use of outer space for the welfare of all humankind;

Considering the desirability of expanding the scope of cooperation between the Parties in the exploration and use of outer space for peaceful purposes;

Considering the respective interests of the Parties in the potential for applications of space technologies for the benefit of the peoples of both countries;

Recognizing the value of international cooperation and of combining efforts for the exploration and use of outer space;

Recognizing the need to comply with the Missile Technology Control Regime (MTCR), of which both the Parties are members;

Wishing to promote and facilitate commercial and industrial cooperation in the area of space activities for the mutual benefit of the Parties;

Have agreed as follows:

ARTICLE 1

SCOPE OF ACTIVITIES

1. The Parties shall identify areas of mutual interest and seek to develop cooperative programs or projects (hereinafter referred to as "Programs") in the exploration and peaceful uses of outer space and shall work closely together to this end.
2. These Programs may be undertaken, as mutually agreed and subject to the provisions of this Framework Agreement and the specific terms and conditions of Implementing Arrangements set forth pursuant to Article 2, in the following areas:

- (a) Space science;
- (b) Earth science;
- (c) Biological and physical research;
- (d) Other areas of mutual interest.

3. These Programs may be implemented using the following:

- (a) Spacecraft and space research platforms;
- (b) Scientific instruments onboard spacecraft and space research platforms;
- (c) Sounding rocket and scientific balloon flights and campaigns;
- (d) Aircraft flights and campaigns;
- (e) Ground-based antennas for tracking and data acquisition;
- (f) Ground-based space research facilities;
- (g) Exchanges of scientific personnel;
- (h) Exchanges of scientific data; and
- (i) Education and public outreach activities.

4. All activities under this Framework Agreement shall be conducted in a manner consistent with the respective national laws and regulations of each Party.

5. This Agreement shall not apply to activities undertaken pursuant to the Agreement Among the Government of Canada, the Government of Member States of the European Space Agency, the Government of Japan, the Government of the Russian Federation, and the Government of the United States of America Concerning Cooperation on the Civil International Space Station, done at Washington on January 29, 1998, (hereinafter referred to as the "IGA") or any subsequent agreement that modifies or supersedes the IGA.

ARTICLE 2

IMPLEMENTING AGENCIES AND ARRANGEMENTS

1. The United States designates the National Aeronautics and Space Administration of the United States of America (hereinafter referred to as "NASA") and Sweden designates the Swedish National Space Board (hereinafter referred to as "SNSB") as implementing agencies for the purpose of this Framework Agreement. The Parties may designate other implementing agencies for specific Programs, as necessary, under this Framework Agreement.

2. The specific terms and conditions for Programs shall be set forth in implementing arrangements between the implementing agencies (hereinafter referred to as "Implementing Arrangements"). Implementing Arrangements under this Framework Agreement shall include, as appropriate, provisions related to the nature and scope of the Programs and the individual and joint responsibilities of the implementing agencies, transfer of technical data and goods, invention and patent rights, liability, and financial arrangements, consistent with the provisions of this Framework Agreement. Such Implementing Arrangements shall incorporate by reference and be subject to this Framework Agreement, unless the Parties agree

otherwise.

ARTICLE 3

CONSULTATIONS

1. The Parties shall consult, as appropriate, to review the implementation of activities undertaken pursuant to this Framework Agreement, and to exchange views on potential areas of future cooperation.

2. In the event questions arise regarding the implementation of Programs under this Framework Agreement, the program managers of the specific program involved shall endeavor to resolve the questions. If the program managers are unable to reach an agreement, then the matter will be referred to a more senior level of the implementing agencies or to representatives of the Parties for joint resolution.

ARTICLE 4

FINANCIAL ARRANGEMENTS

The Parties shall be responsible for funding their respective activities under this Framework Agreement, unless otherwise agreed. Obligations of the Parties under this Framework Agreement and any Implementing Arrangements hereunder shall be subject to the availability of appropriated funds.

ARTICLE 5

CUSTOMS, ENTRY AND TEMPORARY RESIDENCE, AND OVERFLIGHT

1. In accordance with its national laws and regulations, each Party shall arrange free customs clearance and waiver of all applicable duties and taxes for equipment and related goods necessary to carry out activities under Implementing Arrangements established under this Framework Agreement. In the event that any customs fees or taxes of any kind are nonetheless levied on such equipment and related goods, such customs fees or taxes shall be borne by the Party levying such fees or taxes.

2. In accordance with its national laws and regulations, each Party shall facilitate the provision of the appropriate entry and residence documentation for the other Party's representatives who enter, exit and reside within their territories in order to carry out activities under Implementing Arrangements established under this Framework Agreement.

3. In accordance with its national laws and regulations, each Party shall facilitate the provision of aircraft and balloon overflight clearances, as necessary, in order to carry out activities under Implementing Arrangements established under this Framework Agreement.

4. The obligations of this Article shall be implemented on a reciprocal basis.

ARTICLE 6

EXCHANGE OF TECHNICAL DATA AND GOODS

1. All activities of the Parties (including their implementing agencies) will be carried out in accordance with their national laws and regulations, including their export control laws and regulations and those pertaining to the control of classified information.
2. In Implementing Arrangements concluded under this Framework Agreement, the Parties or implementing agencies shall be obligated to transfer only those technical data (including software) and goods necessary to fulfill their respective responsibilities under those Implementing Arrangements, in accordance with the following provisions:
  - a) The transfer of technical data for the purpose of discharging the Parties' or implementing agencies' responsibilities with regard to interface, integration, and safety shall normally be made without restriction, except as provided in paragraph 1 above. If design, manufacturing, processing data and associated software, which is proprietary but not export controlled, is necessary for interface, integration, or safety purposes, the transfer shall be made and the data and associated software shall be appropriately marked.
  - b) All transfers of proprietary technical data and export-controlled goods and technical data are subject to the following provisions: In the event a Party or an implementing agency finds it necessary to transfer goods which are subject to export control or technical data which is proprietary or subject to export control, and for which protection is to be maintained, such goods shall be specifically identified as such. The receiving Party or implementing agency and its related entities (e.g., contractors and subcontractors) shall mark all technical data and indicate its use and disclosure for the purposes of fulfilling the receiving Party's or implementing agency's program responsibilities implemented under this Framework Agreement. The identified goods and marked technical data shall not be disclosed or re-transferred to any other entity without the prior written permission of the furnishing Party or implementing agency. The receiving Party or implementing agency shall abide by the terms of the notice, and protect any such identified goods and marked technical data from unauthorized use and disclosure. The receiving Party or implementing agency also agrees to obtain these same obligations from its related entities prior to further transfer.
  - c) All goods, marked proprietary data, and marked or unmarked technical data subject to export control, which are transferred under the Programs implemented by this Framework Agreement, shall be used by the receiving Party or implementing agency and its related entities exclusively for the purposes of the Programs implemented by this Framework Agreement.

ARTICLE 7

INTELLECTUAL PROPERTY RIGHTS

Nothing in this Framework Agreement shall be construed as granting or implying any right to, or interest in, patents or inventions of the Parties, the implementing agencies, or the related entities of the implementing agencies for activities conducted under this Framework Agreement. Matters related to protection of intellectual property rights shall be addressed as appropriate in the Implementing Arrangements.

ARTICLE 8

ALLOCATION OF RISKS

1. The Parties agree that a comprehensive cross-waiver of liability between the Parties and their related entities shall further participation in space exploration, use, and investment. The cross-waiver of liability shall be broadly construed to achieve this objective. The terms of the waiver are set out below.

2. With regard to all activities undertaken pursuant to this Framework Agreement, neither Party shall make any claim against the other, employees of the other, the other's related entities (e.g., contractors, subcontractors, scientific investigators, or their contractors or subcontractors), or employees of the other's related entities for any damage arising through negligence or otherwise. The term "damage" shall for the purpose of this Framework Agreement mean: (i) bodily injury to, or other impairment of health of, or death of, any person; (ii) damage to, loss of, or loss of use of any property; (iii) loss of revenue or profits; or (iv) other direct, indirect, or consequential damage. As used in this Article, the term "Party" means each Party to this Framework Agreement, including its respective implementing agencies.

3. Each Party shall extend this cross-waiver of liability to its own related entities by requiring them, by contract or otherwise, to waive all claims against the other Party, related entities of the other Party, and employees of the other Party or of its related entities for damage arising from, or related to, activities undertaken pursuant to this Framework Agreement.

4. This cross-waiver of liability shall not be applicable to:

- (i) claims between a Party and its own related entity or between its own related entities;
- (ii) claims made by a natural person, his/her estate, survivors, or subrogees for bodily injury, other impairment of health or death of such natural person, except where a subrogee is a Party or an agency of a Party;
- (iii) claims for damage caused by wilful misconduct;
- (iv) intellectual property claims;
- (v) claims for damage resulting from a failure of the Parties to extend the cross-waiver of liability as set forth in paragraph 3 or from a failure of the

Parties to ensure that their related entities extend the cross-waiver of liability;
or
(vi) contract claims between the Parties based on express contractual provisions.

5. For avoidance of doubt, this cross-waiver of liability shall be applicable to claims arising from the Convention on International Liability for Damage Caused by Space Objects, done on 29 March 1972, where the person, entity, or property causing the damage is involved in activities under this Framework Agreement and the person, entity, or property damaged is damaged by virtue of its involvement in activities under this Framework Agreement.

6. Nothing in this Article shall be construed to create the basis for a claim or suit where none would otherwise exist.

7. In the event of third-party claims for which the Parties may be liable, the Parties shall consult promptly to determine an appropriate and equitable apportionment of any potential liability and on the defence of any such claims.

ARTICLE 9

EFFECT ON OTHER COOPERATION

This Framework Agreement shall be without prejudice to the cooperation by either Party with other States or with International Organizations.

ARTICLE 10

AMENDMENTS

This Framework Agreement may be amended through mutual written agreement by the Parties.

ARTICLE 11

ENTRY INTO FORCE, DURATION AND EXTENSION

This Framework Agreement shall enter into force upon the date of signature and shall remain in force for ten (10) years unless terminated in accordance with Article 12. This Framework Agreement may be extended through mutual written agreement between the Parties.

ARTICLE 12**TERMINATION**

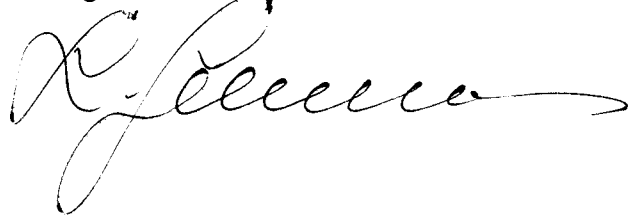
1. Either Party may terminate this Framework Agreement by providing at least six months' written notice to the other Party.
2. Termination or expiration of this Framework Agreement shall not affect Implementing Arrangements that are in effect at the time of the expiration or termination of this Framework Agreement.
3. Notwithstanding termination or expiration of this Framework Agreement, the obligations of the Parties set forth in Articles 6, 7, and 8 of this Framework Agreement, concerning Exchange of Technical Data and Goods, Intellectual Property Rights, and Allocation of Risks shall continue to apply after the expiration of this Framework Agreement.

DONE at Stockholm, in duplicate, this 14th day of October, 2005, in the English and Swedish languages, each text being equally authentic.

For the Government of the
United States of America

For the Government of the
Kingdom of Sweden

Ramavtal
mellan Amerikas förenta staters regering och
Konungariket Sveriges regering om samarbete i
utforskande och utnyttjande av yttre rymden för fredliga
ändamål

Innehåll

Ingress

Artikel 1 Verksamhetens omfattning

Artikel 2 Genomförandeorgan och tillämpningsavtal

Artikel 3 Samråd

Artikel 4 Finansiella arrangemang

Artikel 5 Bestämmelser om tullar, inresa och tillfälligt uppehåll samt överflygning

Artikel 6 Utbyte av teknisk information och varor

Artikel 7 Immateriella rättigheter

Artikel 8 Riskfördelning

Artikel 9 Inverkan på annat samarbete

Artikel 10 Ändringar

Artikel 11 Ikraftträdande, varaktighet och förlängning

Artikel 12 Uppsägning

Ingress

Amerikas förenta staters regering (nedan kallad "Förenta staterna ") och Konungariket Sveriges regering (nedan kallad "Sverige"), (nedan gemensamt kallade "parterna"),

som erkänner parternas ömsesidiga intresse av utforskande och utnyttjande av yttre rymden för fredliga ändamål,

som erkänner nära tre årtionden av framgångsrikt samarbete mellan parterna om rymdforskning,

som åberopar 1996 års samförståndsavtal mellan Amerikas förenta staters rymdflygstyrelse och Sveriges rymdstyrelse om samarbete avseende sondraketer,

som erkänner den ömsesidiga nyttan av samarbete för fredligt utnyttjande av yttre rymden för hela mänsklighetens bästa,

som beaktar önskvärdheten av att utvidga samarbetet mellan parterna om utforskande och utnyttjande av yttre rymden för fredliga ändamål,

som beaktar parternas respektive intressen av möjligheterna till tillämpning av rymdteknologi till nytta för de båda ländernas folk,

som erkänner värdet av internationellt samarbete och av att samordna sina ansträngningar för utforskande och utnyttjande av yttre rymden,

som erkänner behovet av att följa överenskommelserna i Missile Technology Control Regime (MTCR) där båda parter är medlemmar,

som önskar främja och underlätta kommersiellt och industriellt samarbete inom rymdområdet till parternas ömsesidiga nytta,

har kommit överens om följande.

Artikel 1 Verksamhetens omfattning

1. Parterna skall identifiera områden av ömsesidigt intresse och sträva efter att utveckla samarbetsprogram eller projekt (nedan kallade "program") för utforskande och fredligt utnyttjande av yttre rymden och skall nära samarbeta i detta syfte.

2. Dessa program kan företas enligt ömsesidig överenskommelse och med beaktande av bestämmelserna i detta ramavtal och särskilda bestämmelser i tillämpningsavtal som anges i artikel 2, inom följande områden:

- a) rymdforskning,
- b) geovetenskap,
- c) biologisk och fysikalisk forskning,
- d) andra områden av gemensamt intresse.

3. Dessa program kan genomföras med användning av följande:

- a) rymdfarkoster och plattformar för rymdforskning,
- b) vetenskapliga instrument på rymdfarkoster och på plattformar för rymdforskning,
- c) flygningar och kampanjer med sondraketer och vetenskapliga ballonger,
- d) flygningar och kampanjer med flygplan,
- e) markbaserade antenner för följning och datamottagning,
- f) markbaserade anläggningar för rymdforskning,
- g) utbyte av vetenskaplig personal,

h) utbyte av vetenskapliga data, samt

i) utbildnings- och informationsverksamhet.

4. All verksamhet enligt detta ramavtal skall genomföras på ett sätt som är förenligt med parternas respektive nationella lagar och bestämmelser.

5. Detta avtal skall inte gälla verksamhet som genomförs enligt avtalet mellan Kanadas regering, regeringarna i medlemsstaterna i Europeiska rymdorganet, Japans regering, Ryska federationens regering och Amerikas förenta staters regering om samarbete om den civila internationella rymdstationen, som träffades i Washington den 29 januari 1998 (nedan kallat "IGA") eller något senare avtal som ändrar eller ersätter det avtalet.

Artikel 2 Genomförandeorgan och tillämpningsavtal

1. Förenta staterna utser sin rymdflygstyrelse (nedan kallad "NASA") och Sverige utser Rymdstyrelsen (nedan kallad "Rymdstyrelsen") till genomförandeorgan med avseende på detta ramavtal. Parterna får vid behov utse andra genomförandeorgan för särskilda program som faller under detta ramavtal.

2. Särskilda bestämmelser för programmen skall anges i tillämpningsavtal mellan genomförandeorganen (nedan kallade "tillämpningsavtal"). Tillämpningsavtal under detta ramavtal skall på lämpligt sätt innehålla bestämmelser om programmens karaktär och omfattning samt om genomförandeorganens enskilda och gemensamma ansvar, överföring av teknisk information och varor, rättighet till uppfinningar och patent, ansvar samt finansiella arrangemang som är förenliga med bestämmelserna i detta ramavtal. Detta ramavtal skall genom hänvisning inkorporeras i tillämpningsavtalen och gälla för dem, såvida parterna inte kommer överens om annat.

Artikel 3 Samråd

1. Parterna skall på lämpligt sätt samråda för att granska genomförandet av verksamhet som företas med stöd av detta ramavtal och för att utbyta synpunkter om möjliga områden för framtida samarbete.
2. Om frågor uppstår avseende genomförandet av program enligt detta ramavtal, skall ledarna för berört program sträva efter att lösa dessa frågor. Om ledarna för berört program inte kan uppnå en överenskommelse, skall frågan hänskjutas till högre nivå i genomförandeorganen eller till parternas företrädare för gemensam lösning.

Artikel 4 Finansiella arrangemang

Varje part skall ansvara för finansieringen av sin egen verksamhet enligt detta ramavtal, såvida inte annat avtalas. Parternas förpliktelser enligt detta ramavtal och dess tillämpningsavtal skall vara beroende av att det finns avsatta ekonomiska medel.

Artikel 5 Bestämmelser om tullar, inresa och tillfälligt uppehåll samt överflygning

1. Vardera parten skall i enlighet med sina nationella lagar och bestämmelser bevilja fri tullklarering och avstå från alla tillämpliga avgifter och pålagor för utrustning med tillhörande varor som är nödvändiga för att genomföra verksamhet som täcks av tillämpningsavtal som träffats med stöd av detta ramavtal. Om tullavgifter eller andra pålagor av något slag ändå tas ut på sådan utrustning med tillhörande varor, skall de betalas av den part som tar ut dem.
2. Vardera parten skall i enlighet med sina nationella lagar och bestämmelser underlätta utfärdandet av nödvändig dokumentation om inresa och uppehåll för den andra partens företrädare som reser in i, ut ur och uppehåller sig inom dess territorium för att genomföra verksamhet som omfattas av tillämpningsavtal som träffats med stöd av detta ramavtal.

3. Vardera parten skall i enlighet med sina nationella lagar och bestämmelser underlätta utfärdande av överflygningstillstånd för luftfartyg och ballonger i den mån det behövs för att genomföra verksamhet som omfattas av tillämpningsavtal som träffats med stöd av detta ramavtal.

4. Åtagandena enligt denna artikel skall genomföras på ömsesidig basis.

Artikel 6 Utbyte av teknisk information och varor

1. All parternas verksamhet (inklusive deras genomförandeorgans verksamhet) skall genomföras i enlighet med deras nationella lagar och bestämmelser, inklusive lagar och bestämmelser om exportkontroll och de som gäller för kontroll av sekretessbelagda uppgifter.

2. I tillämpningsavtal som träffas med stöd av detta ramavtal skall parterna och deras genomförandeorgan vara skyldiga att överföra endast sådan teknisk information (inklusive programvara) och varor som är nödvändiga för att uppfylla deras respektive förpliktelser enligt tillämpningsavtalen, enligt följande bestämmelser:

a) Överföring av teknisk information för att uppfylla parternas eller genomförandeorganens förpliktelser med avseende på gränssnitt, integrering och säkerhet skall normalt göras utan inskränkningar, med undantag för bestämmelserna i punkt 1 i denna artikel. Om information och tillhörande programvara för utformning, tillverkning, bearbetning, som är föremål för äganderätt eller ensamrätt men inte exportkontrollerad, är nödvändig för gränssnitt, integrering eller av säkerhetsskäl, skall överföringen göras och informationen och den tillhörande programvaran vara märkta på vederbörligt sätt.

b) För all överföring av teknisk information som är föremål för äganderätt eller ensamrätt och av varor och teknisk information som är exportkontrollerad gäller följande bestämmelser: Om en part eller ett genomförandeorgan finner det nödvändigt att överföra varor som är exportkontrollerade eller teknisk information som är föremål för äganderätt eller ensamrätt eller exportkontrollerad och för vilka

skyddet skall upprätthållas, skall de särskilt anges som sådana varor. Den mottagande parten eller genomförandeorgan och dess anknutna enheter (exempelvis leverantörer och underleverantörer) skall märka all teknisk information och ange dess användning och utlämnande för att uppfylla den mottagande partens eller dess genomförandeorgans programansvar som genomförs enligt detta ramavtal. De identifierade varorna och den märkta tekniska informationen får inte lämnas ut eller överföras vidare till någon annan enhet utan skriftligt förhandstillstånd av den levererande parten eller dess genomförandeorgan. Den mottagande parten eller dess genomförandeorgan skall följa bestämmelserna i tillståndet och skydda sådana identifierade varor och sådan märkt teknisk information från obehörig användning och utlämnande. Den mottagande parten eller dess genomförandeorgan åtar sig också att införskaffa samma åtaganden från dess anknutna enheter innan en fortsatt överföring sker.

c) Alla varor, märkt information som är föremål för äganderätt eller ensamrätt, och märkt eller omärkt teknisk information som är exportkontrollerad som överförs enligt programmen inom ramen för detta ramavtal skall användas av den mottagande parten eller av dess genomförandeorgan och anknutna enheter endast för de syften som gäller för program som genomförs med stöd av detta ramavtal.

Artikel 7 Immateriella rättigheter

Ingen bestämmelse i detta ramavtal skall tolkas så att den ger eller innebär en rättighet till eller ett intresse i parternas, genomförandeorganens eller deras anknutna enheters patent eller uppfinningar för verksamhet som faller under detta ramavtal. Frågor som rör skydd av immateriella rättigheter skall behandlas på vederbörligt sätt i tillämpningsavtalen.

Artikel 8 Riskfördelning

1. Parterna är överens om att en omfattande ömsesidig friskrivning från ansvar mellan parterna och deras anknutna enheter kommer att främja deltagande i utforskande och utnyttjande av yttre rymden samt investeringar som rör denna. Den

ömsesidiga ansvarsfriskrivningen skall ges en vid tolkning för att uppnå detta syfte. Bestämmelserna för ansvarsfriskrivningen anges nedan.

2. Ingendera parten skall med avseende på den verksamhet som bedrivs med stöd av detta ramavtal framställa ersättningskrav mot den andra parten, dess anställda, dess anknutna enheter (såsom leverantörer, underleverantörer, forskare eller deras leverantörer eller underleverantörer) eller mot anställda i den andra partens anknutna enheter för skada som uppkommit genom oaktsamhet eller på annat sätt. Med termen ”skada” skall i detta ramavtal förstås i) kroppsskada eller annat men för hälsan samt dödsfall som drabbar personer, ii) skada på eller förlust av egendom eller förlust av möjlighet att använda egendom, iii) bortfall av intäkt eller vinst, iv) annan direkt eller indirekt skada eller följdskada. I denna artikel avses med termen ”part” parterna i detta ramavtal inklusive deras respektive genomförandeorgan.

3. Vardera parten skall utsträcka den ömsesidiga ansvarsfriskrivningen till sina anknutna enheter genom att, genom avtal eller på annat sätt, kräva av dem att de avstår från att framställa något som helst ersättningskrav mot den andra parten, mot dess anknutna enheter och mot anställda i den andra parten eller i dess anknutna enheter för skada som har uppkommit i eller har anknytning till verksamhet som bedrivs med stöd av detta ramavtal.

4. Den ömsesidiga ansvarsfriskrivningen skall inte tillämpas på följande:

i) Ersättningskrav mellan en part och dess anknutna enhet eller mellan partens anknutna enheter.

ii) Ersättningskrav framställda av en fysisk person, hans eller hennes dödsbo, efterlevande eller av någon som inträtt i den skadades rätt, som gäller kroppsskada, annat men för hälsan eller dödsfall som drabbat sådan fysisk person, utom i de fall den som övertagit anspråket är en part eller en parts genomförandeorgan.

iii) Ersättningskrav för uppsåtliga vållad skada.

iv) Ersättningskrav avseende immateriella rättigheter.

v) Ersättningskrav avseende skada som orsakats genom parternas underlåtenhet att utsträcka den ömsesidiga ansvarsfriskrivningen enligt punkt 3 i denna artikel eller genom underlåtenhet från parternas sida att säkerställa att deras anknutna enheter utsträcker den ömsesidiga ansvarsfriskrivningen.

vi) Kontraktuella ersättningskrav mellan parterna grundade på uttryckliga kontraktsbestämmelser.

5. För att undanröja tvivel: Denna ömsesidiga ansvarsfriskrivning skall tillämpas på krav på ersättning som härrör från konventionen om internationellt ansvar för skada som orsakas av rymdföremål, antagen den 29 mars 1972, om personen, enheten eller den egendom som orsakat skadan har ingått i verksamhet som bedrivits med stöd av detta ramavtal och den skadade personen, enheten eller egendomen har skadats på grund av medverkan i verksamhet som bedrivits med stöd av detta ramavtal.

6. Ingen bestämmelse i denna artikel skall tolkas som att den utgör grund för krav om ingen grund annars skulle föreligga.

7. Vid krav från tredje man på ersättning för skada för vilka parterna kan vara ansvariga, skall parterna ofördröjligen samråda för att bestämma en ändamålsenlig och rättvis fördelning av denna ansvarighet och om bemötandet av sådana krav.

Artikel 9 Inverkan på annat samarbete

Detta ramavtal skall inte inverka på någondera partens samarbete med andra stater eller internationella organisationer.

Artikel 10 Ändringar

Detta ramavtal kan ändras genom ömsesidig skriftlig överenskommelse mellan parterna.

Artikel 11 Ikraftträdande, varaktighet och förlängning

Detta ramavtal träder i kraft dagen för undertecknandet och skall gälla i tio år, om det inte sägs upp enligt artikel 12. Det kan förlängas genom ömsesidig skriftlig överenskommelse mellan parterna.

Artikel 12 Uppsägning

1. Vardera parten får säga upp detta ramavtal med minst sex månaders skriftligt varsel till den andra parten.

2. Uppsägning eller upphörande av detta ramavtal skall inte påverka tillämpningsavtal som är i kraft vid tiden för dess upphörande eller uppsägning.

3. Oavsett om detta ramavtal sägs upp eller upphör att gälla, skall parternas åtaganden enligt artiklarna 6 - 8 rörande utbyte av teknisk information och varor, immateriella rättigheter och riskfördelning fortsätta att gälla efter ramavtalets upphörande.

Upprättat i Stockholm i två exemplar den 14 oktober 2005 på engelska och svenska språken, vilka båda texter är lika giltiga.

För Amerikas förenta staters regering:

För Konungariket Sveriges regering:

